

Prenumerationspris:

1/1 år Ekr. 2:—
1/2 " " 1:—
1/4 " " 0:50

Utgivare: Svenska Folkförbundet.

Redaktör: N. Bles, Riddaregatan 3, Tallinn.

Utkommer varje onsdag.

Pren. pris till utlandet:

1/1 år Ekr. 3:—
1/2 " " 1:50
1/4 " " 0:75

Johan Magnusson in memoriam.

Förre skolläraren i Ölbäck, Rikull, Johan Magnusson i Prosta, har fått sluta sitt långa och innehållsrika jordeliv den 26 apr. i en ålder av över 81 år.

Något över 20 år gammal satt han på skolbänken 1873 och fick sin skolning till lärare under Thure Emanuel Thorén. Kursen var inte så lång, i medio av aug. kom Thorén och den 1 oktober samma år tillträdde Magnusson sin skollärorefattning här i Rikull. Det var just i brytningstiden mellan den gamla tiden och den nya och givet är att Magnusson genom sin ställning som lärare kom att intaga en dominerande ställning i detta fall. Han blev en av banbrytarna i ordets egentliga bemärkelse.

Sin största insats har M. emellertig gjort på det religiösa området. Det var han, som började söndagsskolverksamheten, det var han, som på söndagen samlade folket till "läsningar" och ända in i sin ålderdom hade han sin givna plats på andra bänken i bönhusen, då han orkade gå med. Magnussons vittnesbörd och tal utmärktes för tankeinhåll även om åldern gjorde sig märkbar ibland, men trots de 81 åren rörde han sig friare och ledigare än mängden, som var betydligt yngre. Under-teknad kom en gång i sällskap med honom, då han var på väg till ett möte, och jag blev förvånad över hans raska gång. Hans gedigna personlighet vittnade om, att han ej förde en hög bekännelse blott, hans liv svarade emot vad han lärde.

Så vilar då Johan Magnusson, men vi, som lärt känna honom, komma att sakna honom. Hans plats står tom, han har fyllt sin gärning, svårigheter ha inte saknats, men han trodde på verket och han fick se det krönas med framgång. På honom kan tillämpas Skriftens ord: "Saliga äro de döda som dö i Herren härefter. Ja, säger Anden, de skola få vila sig från sitt arbete, ty deras gärningar följa dem."

Eskil Rydén.

Om folkbildningen.

Det är en fråga, som man har rört i både från ett och annat håll, men aldrig har man kommit till något resultat. Man har klagat, att det är ont om bildade krafter, som kunde åtaga sig detta ansvarsfulla uppdrag. Man har klagat på brist av lokaler, på brist av pengar o.s.v. Det är ju i och för sig även sanning men men god vilja finge man nog istånd både ett och annat.

Kunde icke t. ex. våra unga lärare, som nyligen slutat seminarier i Finland och Sverige och som borde vara laddade med både kunskaper och energi, åtaga sig denna uppgift. På Ormsö t. ex. finnes det ju nästan i var-enda by bildade krafter med unga folkskollärare i spetsen. Tills vidare har vi ännu inte sett något, som blivit bättre sedan 1920. Trär tom. Jag tror alla Kustbons läsare minns hur S.O.V. den tiden verkade och arbetade. Folkskollärarna gingo från by till by, jag ville nästan säga från gård till gård, och höllo

föredrag och möten i bildningens tecken. Man kunde finna Kustbon och Allsvensk Samling i nästan vartende svenskt hem. Nu har allt svalnat. Lika sorgligt är det med S.O.V. På Ormsö hade föreningen en tid nästan dött ut. Man vill icke offra. Men har någon också tänkt efter, vad vår fattiga S.O.V. har åstadkommit? Jo, den har t. ex. hållit svenskarna vid liv i Kor-kis och Vichterpall. Kämpat så länge, tills vi fick statsavlönad svensk lärare dit. Utan S.O.V. finge man nog nu söka efter svenskar i dessa trakter. Likaså har den sört för skolböcker åt alla våra svenska skolor, Birkas o. s. v. Nej, våra lärare borde taga förebild från Hulloskolas lärare, som för ungeför 10 - 12 år tillbaka anordnade aftonkurser i Hulloskola. Om jag minnes rätt, så voro kurserna talrikt besökta och beredde både nytta och nöje.

Pengar kunde man få med att anordna fester. Inträdet behövde inte vara mer än 25 sent, men med 100 personer vore summan redan 25 kronor. Större fester kunde man anordna sommaren ute i det fria, som redan försökts i Rikull och tycks ha haft goda resultat.

Och så svenskarna, som slutat estniska gymnasiet i Hapsal. Hur är det manne med dessa herrar? Vilja de icke också vara svenskar? Man klagar på att det är enformigt och trist på landet, inga nöjen, ingenting att göra med sin bildning, att folket är obildat o. s. v. Vem bär skulden? Jo, just ni själva! Det är ni, som skulle arbeta för att

döda den s. k. lantliga "tråkigheten" Anordna teaftnar, fester, aftonkurser, hemslöjdskurser, föredrag, befrämja skidandet m.m. Vi ligger på efterkälken och väntar — ja på vad? Och varpå beror det, att man finner 5—6 religionssektor i en och samma by och att alla dessa ligger i luven på varandra? Folket vet inte vad det vill. Man söker efter något, och detta något kunde våra bildade krafter ge dem.

Svenskar, ert arbetsfält är stort! Upp och verka!

— red!

Red. anmärkning: — "reds!" artikel är kanske något för sträng, men redaktionen vill icke vägra insändaren uttala sig i en fråga, som är så viktig.

Ladugårdssystem.

Frågas.

Som herrskapet vet, så är jag ganska envis. Men nu är det ju så, att envisheten kan vara både en dygd och ett fel. I förra fallet säger man, att den envise har en fast karaktär, är en viljestark person, en som vågar stå för sin uppfattning och inte ger sig i första taget o. s. v. I senare fallet säger man om samme person, att han (resp. hon) är ett "tjurhuvud", är envis som en "röd gris", är en som inte ens böjer sig för de starkaste sakskäl m. m. Det förra påståendet används i regel stolta föräldrar om sina mer eller mindre ouppfostrade telningar, vilka brukar få det senare omdömet av familjens grannar och bekanta. Hur som helst, jag är envis, det är ett faktum, men jag böjer mig för sakskäl också.

På den tiden, jag gick i skolan, fanns ännu något av auktoritetstron kvar, numera är den ju som bekant avskaffad. Den moderna ungdomen har inga andra auktoriteter än sig själv, äldre och erfarnare personers råd anser man som något föräldrat och otidsenligt. Det gamla ordstäv, "den råd lyder, är vis", har förlorat en stor del av sin betydelse. Nåväl, jag tror ännu på auktoriteter, och då min envishet ofta har fört mig i skarpa dispyter, där sakskäl ha varit avgörande, har jag tänkt att draga åtminstone en av dessa diskussioner inför en verklig auktoritet för att antingen få rätt

eller också en gång för alla få munnen tilltäppt, då det gäller dessa ämnen. Jag vågar därför vända mig till vår värderade fackman på jordbrukets område, Herr Rektor Erlund på Birkas svenska folkhögskola, med ett par frågor, som jag och mina opponenter vore synnerligen tack samma för att få besvarade i "Kustbons" spalter:

1. Om man skulle fråga det nuvarande systemet och stacka gödseln från ladugårdar och stall ute i det fria eller under ett provisoriskt tak, skulle den då förlora i värde ur jordbrukssynpunkt? Mår den bättre av och blir "starkare" genom att ligga kvar i ladugårdarna hela vintern?

2. Förminskar icke den massa halm och strö, som inmänges i gödseln med nuvarande ladugårdssystem gödselns värde? Jag vill minnas, att jag sett en uppgift därom i en svensk tidning.

3. I den händelse man stackade gödseln utanför ladugården och gjorde rent en eller flera gånger dagligen, vore man då samtidigt tvungen att bygga en eldstad ("ugn") i densamma? Förmå icke kreaturen att med sin egen kroppsvärme hålla en ordinär ladugård tillräckligt varm utan extra uppvärmning medelst en ugn?

4. Är det icke slöseri med fodret att använda nuvarande system?

5. Skulle kostnaderna för en eventuell förändring ställa sig så skyhöga, att en ordinär lantbrukare med egen skog till husbehov, ej skulle gå i land med den? Jag tar för givet, att man ej behöver cementera ladugården, det bör, enligt min tanke, vara nog med att lägga in plankgolv i bås och kätte, samt en gång mellan dessa, resten får utgöra "fall".

6. Skulle inte en ljusare och gödselfri ladugård betyda ökad trevnad för kreaturen och ökad mjölkproduktion med ty åtföljande större inkomster för lantbrukaren?

Vad jag här sagt om ladugårdar gäller ju i tillämpliga delar även om stallet. Som jag förut sagt, tror jag på auktoriteter och det är därför jag på detta sätt officiellt anhåller att Herr Rektor Erlund måtte uppträda som skiljedomare. Skulle

inte svaret kunna ges i ett nummer av "Kustbon", det kunde då bli för knapphändigt behandlat, få vi då bedja om en serieartikel i hithörande ämnen.

Eskil Rydén

Svar.

Med nöje vill jag besvara ovanstående frågor, helst Pastor Rydén med dem lagt fingret på en sjuk punkt i vår lanthushållning, som bör bringas till läkning.

Systemet med djupstallar har givetvis sina förnuftska, det bereder djuren ett mjukt läger, skyddar gödseln för förluster och besparar arbete med den dagliga utgödslingen. För värdinnan på gården, som måste hinna med så många olikartade arbeten, är denna sistnämnda anordning av förhållandena sålunda i ett avseende betingad men i ett annat ha vi här själva hindret för en framgångsrik husdjursskötsel. Svårigheten att hålla djuren rena har gjort att rykten nästan helt fallit bort och då värkar hela djurvården närmast som ett olidligt tvång. Särskilt på unga sinnen värkar smuts motbjudande. Här ha vi förklaringen till att den äldre generationen har föga hjälp av den yngre för djurvården och att t. o. m. under en kristid som denna svårigheten att anställa folk för husdjuren är påfallande.

Det ges nämligen ett villkor, som för all djurvård är ofrånkomligt: känslan för djuren, som är medrödd och leder oss till den omvårdnad om dessa våra skyddslingar som allena ger ett gynnsamt resultat. Men den gödsel, som täcker lår och buk och juver föder i stället vämjelse, och därav kommer det sig att våra husdjur få en så nödtorftig vård och avkasta långt mindre än de kunde. Systemet med djupstall eller s. k. gödselladugård måste därför läggas om till djurstall med fast golv, som fordrar daglig utgödsling och medger daglig ryktning av djuren. Då skall inresset och kärleken för dem växa och därmed avkastningen bli en helt annan. Förutom golv fordrar systemet en gödselstad med fast skalformig botten och helst urinbrunn, som givetvis dra kostnader. Att lägga gödseln under bar himmel vore liktydigt med att förlora

minst hälften av dess värde — att m. a. o. hamna ur askan i elden, ty för lätta mulfattiga jordar har stallgödseln ett högt värde och det är nog erfarenheten om detta värde, som fällt djupstallssystemet. Ladugårdsgolvet kan göras av trä och gödselstad uppföras rätt billigt, varom mera senare, och slutligen förlorar också gödseln från djupstallet i värde, om den inmänges med mycken halm, som utom att den går förlorad för djuren, befördrar tillväxten av en bakterie, som förtär gödselns dyrbaraste ämne — kvävet.

De olika djurslagen erfordra olika anordningar ifråga om golvunderlag, men för alla underlättar golvet dock den dagliga vården, som är lättare genomförd än man föreställer sig och ger i gengäld så mycket, nämligen trevnad och utan tvivel vida högre inkomster än vad nu är fallat: Disponeras utrymmet riktigt uppehålla djurens egen värme bostadens, så ej ens de minsta, näml. hönsen kräva eldstad. Från vilken sida man än betraktar frågan besvarar jag den ärade insändarens slutfråga under mom. 6 med ett obetingat ja.

F. Erlund.

Kria om kon.

En tioårig skolgosse skrev en gång följande uppsats om kon:

Kon är ett däggdjur och ett husdjur. Hon har sex sidor: höger och vänster, fram och bak, ryggsida och buksida. Överallt är hon överdragen av läder. Baktill har hon en svans, på vilken hänger en tofs. Med den jagar hon flugorna, så att de inte falla i mjölken. Framtill är huvudet, så att hornen kunna växa på det och för att munnen ska få plats. Hornen användas att stängas med och munnen till att böla med.

Under kon hänger mjölken. När människorna draga, kommer den ut; det blir aldrig slut på mjölken.

Kon har ett fint luktsinne. Man luktar henne på lång väg. Det är kon, som gör den fina lantluften.

Mannen till kon är oxen. Han ser ut som kon, men har ingen mjölk. Därför är han intet däggdjur. Oxe är ett skällsord. Kon

får varje gång en kalv. Varför hon inte får många, vet jag inte.

Kalven lever av att dia. Kon lever av gräs, potatisskal och smörblommor. När fodret är gott, gör kon god mjölk; är det ont, gör kon ond mjölk, och när det åskar, blir mjölken sur.

Kon äter bara litet mat. När hon har ätit, äter hon om den igen, tills hon blir mätt.

Rättelse.

I årets estlandssvenska almanack saknas, till följd av skriveller tryckfel, Kristi himmelsfärdsdag, som inträffar den 25 maj, vilket härmed anbefalles till rättelse.

Inrikes.

Regeringskrisen. Krisen blev långvarigare än man trodde. Einbund, Tönnisson, prof. Uluots och nu igen Einbund ha gjort sina försök med bildande av ny regering men utan framgång. Under tiden har konflikten emellan de "äldre" och "yngre" (asunikud) jordbrukarna blivit allt större. De "äldre" herrarnas antal synes emellertid växa, och K. Päts, som före krisen rätt elakt klandrades, börjar åter stiga i anseende, och det är icke omöjligt, att han till slut åter skall bilda regering. — Under tiden närma sig dagarna för folkomröstningen.

Utlandet.

Hitler skapar protestantisk statskyrka.

Rikskansler Hitler har såsom förbindelseman med den evangeliska kyrkan utnämnt värnkrets-pastorn Müller i Königsberg. Därmed får man också förklaringen till den propaganda som sedan någon tid utvecklats av „Glaubensbewegung deutscher Christen" i syfte att leda de mer än tjugu evangeliska delstatskyrkorna i Tyskland i national-socialismens farvatten. Det tysk-evangeliska kyrkoutsnittet har tillmötesgått denna rörelse så långt att utskottet förklarar sig berett gå med på en ny författning för den tyska protestantis-

men "i syfte att skapa en tysk evangelisk kyrka på grundval av den existerande bekännelsen".

Ingen krigsoro.

Den hungersnöd som för närvarande hemsöker vissa provinser i Kina är, såsom ofta varit fallet, en följd av torka och missväxt. I detta väldiga land kunna förhållandena samtidigt te sig ganska olika i skilda delar, och det nödtillstånd varom nu berättats tycks knappast äga någon motsvarighet.

— Under senaste tiden har det varit så gott som ingen nederbörd i vissa trakter. En svår torka råder. Befolkningen är i allmänhet fattig, och då skörden såsom nu slår fel, måste många lida fullständig brist på existensmedel. Hungersnöden har dock ett gott med sig. Krigsoron har minskats.

Kyrkliga underrättelser.

Söndagen den 7 maj.
Bertelsgården, Aliklep, Vipall, kl. 12
middagen svensk gudstjänst, past. Danell.

Söndagen den 14 maj.
Rosleps kapell kl. 10 f.m. högm.,
past. Danell.

Efter gudstjänsten kyrkoråd i kamminfrågan.

SVEDALA

Tegelmaskiner, Grävmaskiner, Stenkrossar, Vägbyggnadsmaskiner, Betongblandare, Torvmaskiner, Bränslekrossar för Torv, Koks och Kol, Pulveriseringsmaskiner, Vindsiktar, Transportapparater, Lastningselevatorer, Rullager, Rallvagnshjul, Kokillgods, rekommenderas.

AKTIEBOLAGET
ABJÖRN ANDERSON

Post- och Tel.-adr.: Svedala, Gjuteriet.
Tel. Namnanrop: Gjuteriet

LUDWIG WIGART & Co. A./B.
ENGROSLAGER AV
Sybehör, Ylle-, Tricot- & Korta varor

Norrköpings Kemiska Undersökningsanstalt,

Norrköping. Tel. 1249.
Utför kemiska analyser och provtagningar.
Inneh.: Civiling. John Wanselein, stadskemi

Vid besök i Stockholm, bo på
HOTEL PATRICIA, Vasagatan 36,
intill Centralpostkont. Tel. Namnanr.
Modernt och billigt hotell.
Ett 90-tal rum fr. 4 kronor.

TAGE HÅKANSSONS
Konditori, Kafé och Wienerbageri Kloster-
gate 10 - Lund
Rekommenderas
Tel. Konditoriet 603, Brödbutik. 360

ESTLANDS TÄNDSTICKSMONOPOL
 Tallinn, Frihetsplatsen 5. Tel. 427-91.

FÖRSTA INHEMSKA
 FÖRSÄKRINGS - AKTIEBOLAGET

EESTI LLOYD

GRUNDAT ÅR 1919

REVAL, LÅNGGATAN (PIKK) 11
 EGET HUS. TEL. 430-08, 448-94.

**Liv-,
 brand-,
 olycksfalls-,
 inbrotts-,
 glas- &
 transportförsäkring.**

Aktieb. LUDVIG SVENSSON
 KINNA
 rekommenderar sina välkända till-
 verkningar.

E. W. Just

Blekeri - Färgeri - Mersersatto
 Tel. 1 48 BORÅS Tel. 21 48

Hemmets Journal

*innehåller
 veckans bästa läsning*

Vildskinn Räv, Utter, Mård, Hermelin
 Ekorre, Hare och Kanin upp-
 köpas till allra högsta pris.
 Vi betala högsta priser, då skinnen huvudsak-
 ligen äro för egen fabrikation. Prislista sändes
 mot porto.

FOUGSTEDTS PÄLSVARUFABRIK Malmö 4

BORÅS VÄVERI AKTIEBOLAG, BORÅS
 Alla slags bomullsvävnader

Aktiebolaget
Nordiska Tapetfabriken
 Arvika
 Förstklassigt fabrikat Köp svenska tapeter.

AKTIEBOLAGET
Gestriklands Yllefabrik
 JÄRBO
 Sporttyger, melerade Filtar, Vadmal och
 Korderoj. Goda kvaliteter och billiga priser. (2429)

A. - B. Lidköpings Vikingsågar
 LIDKÖPING

VIKING

Representant för Estland
 Johan Grönsjö, Vana Viru 9. Reval.

A. - B. Ludvig Anderson, Kinna
 (Kasthalls Mattfabrik)
 Efterhör „KASTHALLSMATTOR“.

FRIMURAREHOTELLET
ESKILSTUNA
MATSALAR & CAFÉ
 REKOMMENDERAS

N. O. Lundström & C:o
 Innehavare F. Alb. Pettersson
 Estlands vice Konsul Importaffär
Luleå.

SÄKER PENNINGPLACERING
Engelholms Sparbank

BO-FAJANS
 för Eder jakt- eller fiskestuga finnes i varje
 välsorterad Glas-, Porslins- och Bosättningsaffär
 BOBERGS FAJANSFABRIK GÄVLE

BIL -OLJOR
 -TOPPAR
 -BÄRGNINGAR
 -GARAGERINGAR
 -DÄCK och SLANGAR
 -REPARATIONER

A.-B. Siefert & Fornander, Kalmar
 Tel. 7, 215, 1515. Södra Vägen 30,

VID BESÖK I VÄXJÖ REKOMMENDERAR
Järnvägsrestauranten
 VÄXJÖ sitt erkänt goda kök. Fullständig
 spritservering. Förstklassig musik. På som-
 maren enda platsen i staden för härlig
 parkservering. God plats för bilar.

KUNGÄLV'S ÄNGBAGERI, Kungälv
 (E. Bergström) Tel. 123 och 165
 REKOMMENDERAS
Stort, Gott och Billigt Bröd.

HÄLSINGBORGS NYA SPARBANK
HÄLSINGBORG
 Gottgör högsta gällande ränta
 å insatta medel.

Aktiebolaget J. E. Arndt
 Hudiskvall Ångbåtsexpedition, Befraktnings
 Skeppsmäklari och Expeditionsaffär. Lager av
 kol och Byggnadsmaterialer. Rikstelef.: 245, 287
 325. Telegrafadr.: Arndtbolaget.

Arvika Redskapsfabrik - ARVIKA
 REKOMMENDERAR
 sina förstklassiga, välkända tillverkningar.
 Åberopa denna tidskrift.

KUMLA SKOFABRIK
 Riks. 54 KUMLA Riks. 54
 Rekommenderar sin tillverkning av Grövre o.
 Finare SKODON.

FENIX Föreningsgatan 7.
DRUVAN Engelbrektsgatan 5
 Intima och hemtrevliga rest-lokaler
 Omtyckta klubbrium. Direktion:
 A.-B. MALMÖ-RESTAURANGER.

Byggnadfirman **ANDERS DIÖS**
 Tunagatan 4, Upsala
 Telefoner: Kontoret 3892, 3893; Förrådet 2890;
 Byggnadsp. Paleontologiska Inst. 3894; Bostadst
 Väderkvarnen 1899.

E. Petterssons
Möbleringsaffär
 gtabl. 1876 GÄVLE Tel. 324 o. 1206 MÖBLER
 och MATTOR.

Besök
STENBERGS KONDITORI
 Tel. 13 SKELLEFTEÅ Tel. 258
 Gott kaffe Goda bakelser
 Beställningar mottagas

HILDA MUHR & SON ÖREBRO
 Charkuteriaffär
 Fabrik och kontor, tel. 1179
 Affär Nygatan 46, tel. 625
 „ Stortorget 6, tel. 2625.

BORLIND, BORSÉN & C:o
 Telegr.-adr.: "Borlinds"
 GÖTRBORG.

SANKT PETRI LOGEN
 Härnösands största och modernaste restaur-
 rant Tel. 39 o. 523 MUSIK DAGLIGEN
 Sommardag servering även å trädgårdsterrassen.
 Gott bord. Moderata priser - Centralt läge,

Köp. PRIMIS TVÄTTPULVER
 från Gävle Såpfabrik.

OTTO JANSSONS SKOFABRIK
 akobsdal JÖNKÖPING Telefon 23
Randsydda skodon, Mans- och Goss-
 skodon. Slitstarka. Goda passformer.
 Efterfråga J-sons skodon. Bör finnas i alla
 välsorterade affärer.
 Rekommenderar sina förstkl. tillverkningar av-
 PROMENADSKODON, SPORT-, JAKT- och MO-
 TORKÄNGOR.

Två Kvalitetsmärken
 Gammal
 Norrlands Akvavit
 och
 Renat Bordsbrännvin
 46%o

Begär alltid dessa brännvinsorter på
 restauranter och systembolag.

„Besök
Borås“